

PRZEMOŻNY (23) *ai*

e oraz *o jasne*.

comp i *sup* (2+1) (nã)przemożni(e)jszy (3).

sg m N przemożny (6). ◊ *G* przemożn(e)go, przemożniejsz(e)go, nãprzemożniejsz(e)go (3). ◊ *D* przemożn(e)mu (1). ◊ *A* przemożn(e)go (2). ◊ *I* przemożnym (1). ◊ [*V* przemożny.] ◊ *f N* przemożną (1). ◊ *A* przemożną (1). ◊ *n N* przemożn(e) (1). ◊ *I* przemożnym (2). ◊ *L* przemożnym (1). ◊ *pl N* *m pers* przemożni, przemożniejszy (3). ◊ *G* przemożnych (1).

Składnia comp: przemożniejszy nad kogo (1).

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde* bez cytatu.

Intens. od „możny” (23) :

1. *Który może wiele sprawić, potężny; pollens, praevalidus Mącz; multipotens Calep; praepollens, praepotens Cn* (21) :

a. *Dzięki swojej pozycji społecznej lub majątności* (10) : Dyogenes nad Alexendra przemożnego wżemi rzeczami mocniejszy był *BielŻyw* 72; *BielKron* 115v; Multum illi terra, plurimum mari pollent, Przemożni łą ná ziemi/ ále dáleko przemożniejszy ná morzu. *Mącz* 308b, 308b, 474b; *Calep* [678]b; Sliczną Księżnę [tj. *Elżbietę Radziwiłównę*] Boginie w opiekę mu [*Leonowi Sapieże*] dáią/ Zdomu cnych Rádziwiłow Księżnę mu zlecią. Przemożnych Rádziwiłow Księżnę mu prowadzą *SapEpit* A2v.

W przeciwstawieniu: »przemożny ... podło urodzony« (1): iż fię y Herod krol przemożny onego ták podło vrodzonego [tj. *Jezusa*] bać musiał. *SkarKaz* 516a.

Wyrażenia: »przemożny krol« [szyk *zmienny*] (1): *SkarKaz* 516a; [Y ty przemożny Krolu/ obleway fie łzami *GrochTrenopis* A2v].

»przemożny pan« [szyk *zmienny*] (1): Ale iż ten obyczay iest miedzi vczonymi, gdy iakie księgi napiszą, zwykli ie nie ktoremu panu przemożnemu przypifować *GlabGad* A3v; [Hyrtakus, Krol Murzyńki/ nie Mnichem áni Kapłanem będąc/ ále wolnym y przemożnym Panem/ chciał mieć małżonkę *Ifigenią HerbOdpow* Y7].

Szereg: »bogaty i przemożny« (1): Valere opibus et potentia, Bogątym y przemożnym być. *Mącz* 473d.

b. *O Bogu i świętych* (11) : *SkarŻyw* 462; Bo [*Bóg*] ták iest przemożny/ iż rozumiejąc łam siebie: drugą iáko łam iest/ perfonę rodzi/ łobie w iftności w mocy y w bołtwie równą. *SkarKaz* 485a.

W przeciwstawieniu: »słaby ... przemożny« (1): Słowo náłze flábe/ á Bozkie przemożne. *SkarKaz* 485b *marg*.

Wyrażenia: »przemożny (naprzemożniejszy) Bog, Pan« (2:1): Zápomniał był Philip błogołławiony/ iákiego przemożnego Páná miał: o którym ácz wierzył iż był práwy Bog Syn Boży/ ále człowieczeństwo widome/ ćmiło ielzczę oczy iego y wiárę. *SkarŻyw* 384, 348; *SkarKaz* 484a.

»przemożne słowo« [szyk 2:1] (3): iáko gdy [*Jezus*] chleb błogołławił/ áby fię iego przemożnym łłowem którym wżytko łtworzył/ ná inną náturę odmienił *SkarKaz* 159b; Nie zleczył go [*Chrystus syna królewskiego*] żioły y Aptekámi: ále łámym rołkazánim y przemożnym łłowem łwoim. *SkarKaz* 421b, 485b *marg*.

Szereg: »namędrszy i naprzemoźniejszy« (1): Ale się przez słowo rozumie wzytká zupełna y wnętrzna mądrość/ ábo rozumienie: ktore od namędrszego y naprzemoźniejszego Boga táiemnie pochodzi/ y z niego się nieiáko rodzi. *SkarKaz* 484a.

W przeni (2) : Wyście [święci] pośpoliści są rodzaju ludzkiego łtroże/ [...] pośłowie do Boga przemożni. *SkarŻyw* 208; Kiedyby łámo Pogáńłtwo známi woiowáło/ á nie ręká Bołka przemożna w nich/ mniejbyłmy się lękáć mieli. *PowodPr* 12.

2. Wielki, niezwykły (1) :

Wyrażenie: »przemożna wspaniałość« (1): Izali [ewangeliści] ták przenawyzłze krolełtwo Chryłtułowe/ y przemożną wpániáłość/ z żadnym wzytkiego łwiátá krolem niezrownáná pompę/ y máiełtat niebiełki opifuią? *SkarKaz* 122a.

3. Biegły, wprawny [w czym] (1) : Pollens medicina Hipocrates, Przemożny w rzeczy lekárskiej Hypocrátes. *Mqcz* 308b.

Synonimy: **1.** mocny, możny, silny, wielki; **a.** bogaty; **2.** wielki; **3.** biegły, mocny, sprawny, umiejętny, wprawny.

Cf **NIEPRZEMOŻNY**